

**VIETNAM SOSYALİST
CUMHURİYETİ
PAZAR BİLGİLERİ**

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü**

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	9
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	15
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	23
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	27

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı

Vietnam’da ihracat ve ithalat ile ilgili aktiviteler başlıca üç yasa ile düzenlenmiştir. Bunlar Ticaret Kanunu (2005), İhracat–İthalat Vergileri Kanunu (2016), Gümrük Kanunu (2014) ve bu kanunlar ile ilgili alt düzenlemelerdir.

Vietnam yasal düzenlemelerine göre Vietnamlı bir firma, ihracat ya da ithalatı yasak veya izne bağlanmadığı sürece her türlü ürünün, yaptığı iş ya da faaliyet alanından bağımsız olarak ihraç ya da ithalatını yapabilir ancak yabancı bir firma için aynı kural geçerli değildir. Yabancı firmaların ticari hakları Vietnam’ın Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliği kapsamında yeniden düzenlenmiştir. Bu duruma göre Vietnam’da üretim yapan yabancı bir firma ürettiği malların ülke içinde pazarlamasını ve ihracatını petrol ürünleri hariç herhangi bir kısıtlama olmadan kendisi yapabilmektedir.

Bununla birlikte üretim ile ilgili olmayan ticari faaliyetlerde kısıtlamalar mevcuttur. 1 Ocak 2008 tarihinde yapılan düzenlemeye göre Vietnam’da üretim yapmayan ancak ürünlerini Vietnam’da pazarlamak isteyen ya da Vietnam’a ihraç etmek isteyen yabancı firma bu işlemleri ancak bir acente ya da distribütör aracılığı ile yapabilmektedir. Bunun yanında yabancı firma Vietnamlı bir firma ile ortak girişim firması kurarak da ürünlerinin iç pazarda satış, dağıtım ve pazarlamasını yapabilir. 1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla yabancı firmalar sermayesinin tamamı kendilerine ait yabancı yatırım firmaları kurabilmekte ise de bazı sektörlerde firmaların sermaye oranına kısıtlama getirilmiştir.

Gümrük Tarifeleri

Vietnam gümrük tarifeleri dört ana kategoriye ayrılmaktadır.

- 1) Tercihsiz tarife -Normal Ticari İlişkiler -En fazla kayırılan ülke oranları (herhangi bir ülkenin bir ülkeye uyguladığı imtiyazın başka ülkelere uygulanandan daha az olamayacağı kuralı),
- 2) Ortak tarife (ASEAN ülkelerinden yapılan ithalatlarda)
- 3) Tercihli tarife: (Vietnam’ın Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığı ülkelerle arasında uyguladığı tarife)
- 4) Genel vergi oranları (diğer ülkeler, tercihsiz tarife ve en fazla kayırılan ülkelere uygulanan oranlardan %150 daha fazla)

Vietnam’da Ulusal Meclis her bir ürün için vergi dilimlerini belirleme, Maliye Bakanlığı ise bu oranların uygulanmasına ilişkin gözetim ve denetim yetkisine sahiptir.

Lüks ürünler başta olmak üzere tüketim ürünlerine yüksek vergi uygulanmakla birlikte üretimde kullanılan makine, donanım, ekipman ve hammaddelere, hele ki ülke içinde üretimi yok ise ya çok düşük vergi uygulanmakta ya da hiç vergi alınmamaktadır.

Ticari ve Kişisel Eşyanın Geçici İthalı:

08/2015/ND-CP sayılı mevzuatın 53, 54 ve 55 inci maddeleri uyarınca bazı eşyanın gümrük işlemlerinin tamamlandığı günden başlayarak 60 gün içerisinde tekrar ihraç edilmek kaydıyla gümrüksüz olarak Vietnam'a geçici ithaline izin verilmektedir. Söz konusu eşya; fuar ve sergilerde sergilenen eşya, yabancı gemi veya hava taşıtlarının tamiri için getirilen profesyonel makine ve teçhizat ile bunların parçaları ve yedek parçalardır.

Vietnam, Ocak 2007'de DTÖ'nün 150 nci resmi üyesi olmuş, öte yandan Eşyanın Geçici Kabulüne İlişkin Sözleşme uyarınca Ata Karnesi sistemine de 2020 yılında çıkarılan düzenlemeyle birlikte dahil olmuştur.

İç Vergiler

Vietnam'da vergi yönetimi, Vietnam Maliye Bakanlığı Vergilendirme Genel Müdürlüğü uhdesinde yürütülmekte olup, vergilendirmeye ilişkin mevzuat Kurumlar Vergisi Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu, Özel Tüketim Vergisi Kanunu, İhracat ve İthalat Vergisi Kanunu gibi birçok özel yasadandır. Bu kanunlara ilişkin son kapsamlı düzenleme 26.11.2014 tarihli ve 71/2014/QH13 sayılı torba yasa ile yapılmıştır. Vietnam'daki tüm vergiler merkezi olarak toplanmakta olup, herhangi bir yerel vergi bulunmamaktadır. Vietnam'ın belli başlı vergi uygulamalarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

Kurumlar Vergisi:

Vietnam'da kurumlar vergisi, 2016 yılı Ocak ayından itibaren genel olarak %20 oranında uygulanmaktadır. Kurumlar vergisi istisnai olarak petrol ve doğalgaz alanında faaliyet gösteren firmalar için %32-50 arasında, değerli taş madenciliği alanında faaliyet gösteren firmalar içinse %40-50 arasında değişmektedir. Firma gelirlerinden (yurtiçi veya yurtdışı) giderlerin çıkarılması sonucu hesaplanan vergilendirilebilir kar üzerinden alınan kurumlar vergisi genellikle yıllık bazda tahsil edilmektedir. Şirketin zarar göstermesi durumunda en fazla 2 yıl olmak üzere vergi erteleme yapılabilmektedir.

Kurumlar vergisi, Vietnam ekonomisinde iki önemli role sahiptir. Bunlardan birincisi gelir yaratma rolüdür. Kurumlar vergisi gelirleri toplam vergi gelirlerinin yaklaşık %16'sını teşkil etmekte ve bütçe içindeki önemli gelir kalemlerinden birini oluşturmaktadır. Kurumlar vergisinin ikinci rolü ise, ülkedeki yerli ve yabancı yatırımların teşvik edilmesinde bir politika aracı olarak kullanılmasıdır.

Kişisel Gelir Vergisi:

Çalışanların elde ettikleri gelirler, artan oranlı (%5-35 oranları arasında) bir şekilde vergilendirilmektedir. Vietnam'da sürekli ikamet etmeyen kişiler için Gelir Vergisi oranı %20 olarak uygulanmakta ve bu oran gelir miktarına göre değişmemektedir.

Çalışma dışı elde edilen gelirlerde vergi oranları değişiklik göstermektedir. Sermaye yatırımı gelirlerinden %5, hisse senedi gelirlerinden %20 (ülke dışında ikamet edenler için %0,1), emlak satım gelirlerinden %2, telif gelirlerinden %5, imtiyaz gelirlerinden %5 ve miras gelirlerinden %10 oranında vergi tahsil edilmektedir.

Yabancı Yüklenici Kısıtlama Vergisi (Foreign Contractor Withholding Tax):

Vietnamlı bir firma ile ortaklık yapan yabancı firmaların, bu faaliyetlerden kazandıkları gelir üzerinden tahsil edilen bir vergidir. Vergi oranları, yabancı firmanın Vietnam vergi sistemine kayıtlı olup olmadığına ve sağlanan hizmetin özelliklerine göre değişmektedir.

Dolaylı Vergiler:

Vietnam'da üç tür dolaylı vergi uygulanmaktadır. Bunlar Katma Değer Vergisi (KDV), Özel Tüketim Vergisi (ÖTV), ithalat/ihracat vergileri ve çevre koruma vergisidir. Dolaylı vergiler, toplam bütçe gelirlerinin %60'ından fazlasını oluşturmakta olup, vergi gelirleri içerisinde en büyük paya sahiptir.

Ülkede standart KDV oranı %10 olmakla birlikte kitap, medikal ürünler, temiz su, gıda maddeleri, teknik/bilimsel hizmetler, hayvan yemi, gübre, şeker vb. bazı temel ürünler için %5 oranında ve ihraç edilen mal ve hizmetler için %0 oranında uygulanmaktadır. 1 Ocak 2025'ten itibaren, belirli mal ve hizmetler için KDV oranı %10'dan %8'e düşürülmüştür. Bu indirim, 30 Haziran 2025 tarihine kadar geçerlidir. Üretici ve ticari firmaların KDV sistemine kayıt yaptırması zorunludur. Genellikle aylık olarak toplanmakta ve takip eden ayın 20. gününe veya sonrakı çeyreğin ilk ayının 30. gününe kadar ödenmesi gerekmektedir.

Özel Tüketim Vergisi ise tütün, alkol, motorlu taşıt, klima, akaryakıt ürünleri, bahis oyunları ve bazı eğlence hizmetleri üzerinden alınmaktadır. ÖTV, ürünün/hizmetin konusuna göre %5 ile %150 arasında değişen oranlarda alınmaktadır. İhraç edilen mallarda ÖTV uygulanmamaktadır.

2012 yılından itibaren geçerli olan çevre koruma vergisi ise petrol, kömür, hidrokloroflorokarbon solüsyonu (HCFC solüsyonu), plastik poşetler, bitki koruma ürünleri vb. gibi çevre kirliliğine neden olan ürünlerin üreticilerine uygulanmaktadır. Vergi oranları, birim ürün başına 0,013 cent ile 2,14 ABD doları arasında değişmektedir. Vergi oranları, ürünün türüne göre değişiklik göstermektedir. Örneğin, 2025 yılı için benzin üzerindeki çevre koruma vergisi litre başına 2.000 Vietnam dongu olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak, Vietnam'da dolaylı vergilerle ilgili mevzuat ve uygulamalar, ekonomik koşullar ve hükümet politikalarına bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Bu nedenle, güncel düzenlemeleri takip etmek önemlidir.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Vietnam standardizasyon sistemi ürünler ile ilgili 13.000'den fazla standardı (TCVN) içermekte olup bunun yarısından fazlası uluslararası standartlar ile uyumdur. Standartlar ile ilgili yetkili

kurum Vietnam Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı Standartlar, Metroloji ve Kalite Genel Müdürlüğü (STAMEQ) olup ülkedeki özel ürünler ile ilgili standartlar ve hangi ürünler ile ilgili ne tür kalite kontrol ve kayıt prosedürleri olduğu bilgisine bu kuruma ait web sayfasından (www.tcvn.gov.vn) ulaşılabilir.

01 Ocak 2007 yılında yürürlüğe giren Standart ve Teknik Kurallar ile ilgili kanuna göre Vietnam standardizasyon sistemi ulusal (TCVN) ve yerel (TCCS) standartlar olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Ülkedeki bütün ulusal standartlar uluslararası standartlar da göz önünde bulundurularak sektör/madde bazında sınıflandırılmıştır.

Vietnam'da üretilen, ithal ya da ihraç edilen bazı ürünlerin kalite kontrol ve denetimi ile ilgili zorunlu kayıt sistemi 05/2007/QH12 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yürütülmektedir.

28/2021/TT-BYT, 01/2024/TT-BNN&PTNT ve 1182/QĐ-BCT sayılı Genelgelerde sayılan ve ithalatında lisans alınması zorunlu olan bazı ürünlere aşağıda yer verilmiştir.

ÜRÜNLER	LİSANS MAKAMI
Tıbbi Cihazlar ve Ekipmanlar	Sağlık Bakanlığı
Aşılar	Sağlık Bakanlığı
Eczacılık Malzemeleri	Sağlık Bakanlığı
Yemler	Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı
Veterinerlik ürünleri	Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı
Taze tarım ve deniz ürünleri	Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı
Zirai ilaçlar ve gübre	Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı
Hormonal maddeler	Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı
Dinamit ve ilgili ürünler	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Not: Bu liste, genel bir bakış sunmakta olup, güncel düzenlemeler ve ek ürün kategorileri için ilgili bakanlıkların resmi duyurularının takip edilmesi önerilmektedir.

Aşağıda yer alan güncellemeler, Vietnam'daki ürün standartları ve ithalat düzenlemeleri hakkında genel bir bakış sunmaktadır. İşletmelerin, ilgili bakanlıkların resmi duyurularını ve güncel mevzuatı düzenli olarak takip etmeleri önemlidir.

Sağlık Takviyeleri İçin Ulusal Teknik Düzenleme: 18 Temmuz 2024'te, Vietnam Sağlık Bakanlığı, sağlık takviyeleri için kirlenici limitlerini belirleyen ilk ulusal teknik düzenleme olan QCVN 20-1:2024/BYT'yi yayımlamıştır. Bu düzenleme, 1 Ağustos 2025'te yürürlüğe girecektir.

Tıbbi Cihazların İthalat Lisanslarının Uzatılması: Vietnam Sağlık Bakanlığı, tıbbi cihazların ithalat lisanslarının geçerliliğini 30 Haziran 2025'e kadar uzatmıştır.

İnternet Protokolü Kullanan Gözetim Kameraları İçin Güvenlik Standartları: 31 Aralık 2024'te, Vietnam Bilgi ve İletişim Bakanlığı, internet protokolü kullanan gözetim kameraları için temel bilgi güvenliği gereksinimlerini belirleyen QCVN 135:2024/BTTTT sayılı ulusal teknik düzenlemeyi onaylamıştır. Bu düzenleme, 15 Şubat 2025'te yürürlüğe girecek ve 1 Ocak 2026'dan itibaren tüm ithal ve yerli üretim gözetim kameralarının bu düzenlemeye uyması gerekecektir.

Formik Asit İçeren Ürünler İçin İthalat ve İhracat Lisansları: Ağustos 2024'te, Vietnam hükümeti, formik asit içeren hayvan yemi ve su ürünleri yemleri için ithalat ve ihracat lisans gereklilikleri getirmiştir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Vietnam'da test, muayene ve sertifikasyon, Standartlar ve Teknik Düzenlemeler Kanunu (No: 68/2006/QH11) tarafından düzenlenen Vietnam ulusal standartları (TCVN'ler) ve teknik düzenlemelere (QCVN'ler) dayalı olarak gerçekleştirilir.

Bakanlıklar kanunda kendilerine verilen yetkiler çerçevesinde ulusal standartları formüle etmekten sorumludur. Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, isteğe bağlı olan ve kalite, güvenlik ve performans açısından kılavuz görevi gören ulusal standartları değerlendirmek ve resmi olarak yayınlamaktan sorumludur. Öte yandan, teknik düzenlemeler de ilgili Bakanlıklarca formüle edilip yayımlanmakla birlikte ve Bilim ve Teknoloji Bakanlığı bunların yalnızca değerlendirilmesinden sorumludur. Bakanlıklar arası nitelikteki teknik düzenlemelerin formüle edilmesini, değerlendirilmesini ve ilan edilmesini şart koşma yetkisi ise Hükümetin sorumluluğundadır. Teknik düzenlemeler zorunludur ve yasal olarak bağlayıcıdır.

Bilim ve Teknoloji Bakanlığına bağlı Akreditasyon Bürosu, Vietnam'daki test laboratuvarları, tıbbi test laboratuvarları, kalibrasyon laboratuvarları, belgelendirme kuruluşları, muayene kuruluşları ve diğer uygunluk değerlendirme kuruluşları için akreditasyon programı sunmaktan sorumludur.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

111/2021 Sayılı Hükümet Kararnamesi ile değiştirilen Mal Etiketleri Hakkında 43/2017 Sayılı Hükümet Kararı, ithal edilen eşyanın yanı sıra Vietnam'da serbest dolaşımda olan eşyanın etiketlenmesine ilişkin kuralları belirler. Ürün etiketleri Vietnamca olarak yazılmalı ve aşağıdaki bilgileri içermelidir: Eşyanın adı; eşyadan sorumlu kuruluşun veya kişinin adı ve adresi; menşei ve diğer zorunlu içerikleri. Özellikle gıda ürün grupları için etiketlerin niceliksel olması, üretim tarihi, son kullanma tarihi ve (varsa) uyarı bilgilerine sahip olması gerekir.

Vietnam'a ithal edilen eşyanın, yabancı dilde veya Vietnamca aşağıdaki bilgileri belirten orijinal etiketleri bulunmalıdır: eşyanın adı; menşei; kısaltılmış ismi; ve eşyadan sorumlu yabancı üreticinin veya yabancı şirketin adresi. Vietnam'a ithal edilen ancak henüz Vietnamca gösterilmeyen veya zorunlu içerikleri ifade etmeyen eşya için, eşyanın orijinal etiketleri korunurken zorunlu içerikleri Vietnamca gösteren yardımcı etiketler bulunmalıdır.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk

değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikenel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

DTÖ üyeliğinden sonra Vietnam ithalatta tarife dışı engelleri ortadan kaldırmak bakımından önemli kararlar almıştır. Bu kapsamda Vietnam ithalatta miktar kısıtlamaları yanında kota, yasak, ön izin, lisans gibi diğer tarife dışı engelleri elimine etme yolunda da önemli adımlar atmıştır. Yumurta, şeker, tuz ve tütün gibi ürünlerin ithalatında her yıl tarife kotaları belirlenmektedir. Bununla birlikte silah, mühimmat, narkotik maddeler gibi bazı ürünlerin ticareti ve ithalatı yasaktır.

Son yıllarda, Vietnam hükümeti, ithalat süreçlerini daha da kolaylaştırmak ve uluslararası ticaret standartlarına uyum sağlamak amacıyla çeşitli düzenlemeler yapmaktadır. Bu kapsamda, ithalat prosedürlerinin basitleştirilmesi, teknik engellerin azaltılması ve şeffaflığın artırılması hedeflenmektedir.

Vietnam'ın **dış ticaret stratejisi**, dışa açık ekonomiyi teşvik ederek, ticaret anlaşmaları ve yabancı yatırımlarla entegre olmaya dayanmaktadır. Ülke, Asya Pasifik'te birçok ticaret anlaşmasına (örneğin, ASEAN, CPTPP, ve RCEP) üyedir ve Avrupa Birliği (AB) ve ABD gibi büyük ekonomilerle ticaret ilişkilerini sürekli olarak güçlendirmektedir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Vietnam, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'ne (WIPO) üye olup, Endüstriyel Mülkiyet Haklarının Korunması Hakkındaki Paris Sözleşmesi, Patent İşbirliği Anlaşması, Madrid Protokolü ve Bern Sözleşmesi gibi uluslararası anlaşmalara taraftır. Ayrıca, 2007'de Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) katılımıyla TRIPS Anlaşması'na taraf olmuş ve bu çerçevede TRIPS standartlarının ülkesinde uygulanması için gerekli yasal çerçeveyi oluşturmuştur.

Vietnam, fikri mülkiyet haklarının korunması konusunda önemli yasal düzenlemeler yapmıştır. 2022'de Fikri Mülkiyet Kanunu'nda yapılan değişiklikler ve 2024'te yürürlüğe giren 06/2024/TT-BKHCN sayılı Genelge ile fikri mülkiyet haklarının korunması güçlendirilmiştir. Bununla birlikte, uygulamada hala bazı eksiklikler ve ihlaller mevcuttur. Özellikle iç pazarda sahte markalar ve taklit ürünler yaygındır.

Fikri mülkiyet haklarının ihlalleriyle ilgilenen yetkili kurumlar arasında Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Kamu Güvenliği Bakanlığı Ekonomi Polisi Bürosu, Maliye Bakanlığı Gümrük Ofisi ve Sivil Mahkemeler bulunmaktadır. Fikri mülkiyet hakkı ihlalleri Vietnam Fikri Mülkiyet Araştırma Enstitüsü (VIPRI) tarafından incelenmektedir. Bu kurumlar arasında görev ve sorumlulukların kesin ayrımı olmamakla birlikte, ihlallerle mücadelede çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Özellikle, 24 Haziran 2024'te Vietnam Ulusal Meclisi tarafından onaylanan yeni düzenlemeyle, fikri mülkiyet haklarına yönelik ihtisaslaşmış mahkemelerin kurulması planlanmaktadır.

Yabancı firmaların Vietnam'da fikri mülkiyet haklarını korumak için kapsamlı bir stratejik plan oluşturması önemlidir. Bu çerçevede, yerel kanunlara göre gerekli kayıtlar ve başvurular yapılmalıdır. Bu süreçte yerel avukatlardan veya danışmanlık firmalarından yardım alınabilir. Bununla birlikte, hak ihlalleriyle mücadelede başlangıç aşamalarında idari ve polisiye tedbirler daha etkili olabilmektedir.

Dağıtım Kanalları

Vietnam yasalarına göre, kendi ürünlerini yerel pazarda satmak ve dağıtmak isteyen ancak yatırım lisansı bulunmayan yabancı firmalar, ürünlerinin satış, pazarlama ve dağıtımını yerel bir distribütör veya acente aracılığıyla gerçekleştirmek zorundadır. Acenteler, yabancı menşeli ürünleri komisyon karşılığında satar ve iç pazarda satış, pazarlama faaliyetleri, ürün garantisi ve satış sonrası hizmetlerden sorumludur. Bu sorumlulukların kapsamı, acente ile ana firma arasında yapılan anlaşmalarla belirlenir. Ödenmemiş alacaklarla ilgili sorumluluk genellikle yabancı firmaya aittir. Bazı durumlarda, yabancı firmalar acente anlaşması yerine bireysel satış temsilcileri atamayı tercih edebilir; ancak bu yöntem, acente ile çalışmaktan daha riskli olabilir.

Yabancı firmalar, ürünlerinin satış ve pazarlamasını distribütörler aracılığıyla da yapabilir. Distribütörlük anlaşmaları kapsamında, yerel temsilci ana firmadan ürünleri satın alarak

Vietnam'da satar. Bazı durumlarda, yerel alıcılar doğrudan ana firmadan alım yapmak isteyebilir; bu durumlarda distribütörler acente gibi hareket edebilir.

Vietnam'da faaliyet göstermek isteyen yabancı firmalar, yerel Vietnamlı firmalarla çalışabilecekleri gibi, ülkede yerleşik yabancı sermayeli firmalarla da iş birliği yapabilir. Bu firmalarla çalışmak, iletişim kolaylığı, mal ithalat ve ihracatı konusundaki tecrübeleri ve uzman kadroları nedeniyle avantajlı olabilir.

1 Ocak 2009'dan itibaren, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) kuralları gereği, Vietnam tamamen yabancı sermayeli dış ticaret firmalarının kurulmasına ve faaliyet göstermesine izin vermektedir. Bu kapsamda yatırım yapan yabancı sermayeli firmalar ithalat yapabilir ve ithal ettikleri ürünleri iç pazarda satabilir; ancak petrol ürünleri, madeni yağlar, pirinç, şeker, basılı yayınlar, görsel kayıtlar, kitaplar ve dergiler gibi bazı ürünler için kısıtlamalar mevcuttur. Ek başvurularla dağıtım hakkı izni alınması mümkün olabilir. Örneğin, petrol ürünleri, madeni yağlar, pirinç, şeker, basılı yayınlar ve görsel kayıtlar gibi ürünlerin dağıtımı için özel lisanslar gereklidir.

Yabancı yatırımcı firmalar, ithalatı üçüncü bir firma aracılığıyla yaparsa, gümrük işlemleri bu firma tarafından yürütülür. Doğrudan ithalat yapıldığında ise, gümrük işlemlerini firma kendisi yapmak zorundadır ve bu süreç karmaşık ve zaman alıcı olabilir.

Tamamen yabancı sermayeli firmaların sayısı artmasına rağmen, yabancı firmaların çoğu operasyonlarını yerel Vietnamlı acente veya distribütörler aracılığıyla yürütmektedir. Yerel acente veya distribütör firmalara, Vietnam Ticaret ve Sanayi Odası (VCCI) gibi kuruluşların kayıtları aracılığıyla ulaşılabilir. VCCI, merkezi Hanoi'de olup ülkenin hemen her bölgesinde şubesi bulunmaktadır. Ayrıca, Vietnam Ticareti Geliştirme Ajansı ve Ho Chi Minh City'de bulunan Yatırım ve Ticareti Geliştirme Merkezi de yabancı firmalara yerel ortak bulma konusunda yardımcı olmaktadır. Sektörel birlikler ve danışmanlık firmaları da yerel firmalara ulaşmada faydalı kaynaklardır.

Vietnam, 34/2013/TT-BCT Genelgesi uyarınca, yabancı yatırımcıların sigara, tütün, kitap, gazete, dergi ile ham ve işlenmiş petrol gibi belirli ürünlerin perakende satışını yapmalarını yasaklamıştır. Ayrıca, ham petrol, sigara ve medya ürünleri gibi bazı ürünlerin ithalat yetkisini yalnızca belirli kamu şirketlerine vermiştir.

Ancak, Vietnam'ın 14 Ocak 2019'da Kapsamlı ve İlerlemeci Trans-Pasifik Ortaklığı Anlaşması'nın (CPTPP) yürürlüğe girmesiyle, yabancı yatırımcılar için perakende sektöründe önemli değişiklikler olmuştur. Bu anlaşma kapsamında, CPTPP üyesi ülkelerden gelen yatırımcılar için, ikinci ve sonraki perakende mağazalarının açılmasında Ekonomik İhtiyaç Testi (ENT) gerekliliği 15 Ocak 2024'ten itibaren kaldırılmıştır. Bu, CPTPP üyesi ülkelerden gelen yatırımcıların Vietnam'daki perakende varlıklarını genişletmeleri için önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Buna ek olarak, Vietnam, Avrupa Birliği-Vietnam Serbest Ticaret Anlaşması (EVFTA) ve Birleşik Krallık-Vietnam Serbest Ticaret Anlaşması (UKVFTA) kapsamında da benzer taahhütlerde bulunmuştur. Bu anlaşmaların yürürlüğe girmesinden beş yıl sonra, yani sırasıyla 1 Ağustos

2025 ve 1 Ocak 2026 tarihlerinde, Avrupa Birliği ve Birleşik Krallık yatırımcıları için de ENT gerekliliği kaldırılacaktır. ([Global Compliance News](#))

Ancak, belirli ürünlerin perakende satışı ve ithalatı konusundaki kısıtlamalar ve düzenlemeler halen yürürlüktedir. Yabancı yatırımcıların, Vietnam'daki yatırım planlarını yaparken bu düzenlemeleri dikkatlice incelemeleri ve yerel mevzuata tam uyum sağlamaları önemlidir. Bu süreçte, yerel hukuk danışmanlarından veya danışmanlık firmalarından destek almak faydalı olacaktır.

Tüketici Tercihleri

Vietnamlı tüketiciler, geleneksel değerlere bağlılık gösterirken, aynı zamanda modern trendlere de ilgi duyarlar. Ürün ve hizmetlerin, yerel kültüre uygunluğu ve toplumsal normlara saygısı, tüketici tercihlerini belirlemede önemli rol oynar.

Türkiye ile Vietnam arasında ticaret büyümekte olup, Türk gıda ürünleri özellikle işlenmiş ürünlerde talep görmektedir. Vietnam, genç ve hızla büyüyen nüfusu ile şekerleme, unlu mamuller ve tahıl ürünleri için cazip bir pazar sunabilecektir. Ülkenin artan yaşam standardı ve Batı tarzı gıda ürünlerine olan ilgisi, bu ürünlerin ithalatı için fırsatlar yaratmaktadır. Şekerleme ve unlu mamullerde geleneksel Türk tatları (baklava, lokum vb.) farklılık yaratabileceği, Batı tarzı bisküvi ve kek türleri de rekabetçi bir fiyatla piyasaya sunulabileceği düşünülmektedir.

Aynı zamanda, Vietnamlı tüketicilerin tat tercihleri ve kültürel hassasiyetleri göz önünde bulundurularak ürünlerin uyarlanması, pazarda başarılı olma şansını artırabilecektir. Türk ürünlerinin kalitesini vurgulayan pazarlama kampanyaları, özellikle sosyal medya ve gıda fuarları aracılığıyla artırılabilir.

Vietnam, tarımsal ürünlerin ithalatında büyüyen bir pazar konumundadır. Türkiye'nin gıda işleme, organik ürünler, kuruyemiş, zeytinyağı, unlu mamuller gibi alanlarda ihracatını bu pazarda ve özellikle tüketici tercihleri değışen Vietnamlılara yönelik olarak artırması mümkündür. Özellikle sağlıklı ve organik ürünlere olan talep, Türkiye'nin bu pazarda güçlenmesine yardımcı olabilecektir, farklı ürünlere gösterilen ilgi bu coğrafyada yetişmeyen yiyeceklerin satılabileceği düşünülmektedir.

Türk ürünlerinin Vietnam'da daha iyi tanınması için güçlü markalaşma ve pazarlama stratejilerine ihtiyaç bulunmaktadır. Vietnam'da yapılan uluslararası fuarlara katılım ve reklam kampanyalarıyla Türk markalarının tanıtımı pazara giriş için en elzem yöntemlerden biridir. Vietnam'da hızla büyüyen e-ticaret sektörü, Türk firmalarına doğrudan tüketiciye ulaşma imkânı tanıyabilecektir. Türkiye, dijital platformlar aracılığıyla Vietnam pazarına girerek tüketici ürünleri (giyim, kozmetik, gıda vb.) satabilecektir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Vietnam'da satış teknikleri ve satışları etkileyen faktörler, ülkenin dinamik pazar yapısı ve tüketici davranışları nedeniyle çeşitlilik göstermektedir. Aşağıda, Vietnam pazarında etkili satış stratejileri ve satış performansını etkileyen temel unsurlar incelenmiştir.

İlişki Odaklı Satış

Vietnam kültüründe kişisel ilişkiler büyük önem taşır. Güven ve samimiyet üzerine kurulu ilişkiler, başarılı satışların temelini oluşturur. Satıcıların müşteriyle güçlü bağlar kurması, uzun vadeli iş birlikleri için kritik öneme sahiptir.

Uyarlanabilir Satış Yaklaşımı

Müşterinin ihtiyaçlarına ve tepkilerine göre satış stratejilerini esnek bir şekilde uyarlamak, Vietnam'da başarılı olmanın anahtarıdır. Satıcıların, farklı müşteri segmentlerine yönelik esnek ve duyarlı yaklaşımlar sergilemesi önemlidir.

Reklamcılık

Vietnam ülkede reklamcılık faaliyetlerine 1990 yılından itibaren izin vermeye başlamıştır, Son 5 yılda sektör ortalama % 30 oranında büyümüştür ve sektörün büyüklüğünün 2030 yılına kadar yaklaşık 3,2 milyar ABD dolarına ulaşacağı öngörülmektedir.

Vietnam DTÖ anlaşması kapsamında yabancı firmaların bu sektörde faaliyette bulunmasına izin vermektedir. Yabancı firmalar sermaye, teknolojik imkanlar, tecrübe ve yetişmiş eleman gibi avantajları sayesinde sektörde monopol haline gelmişlerdir.

Vietnam hükümeti reklamcılık alanında sıkı düzenlemeler yapmıştır. Sadece lisanslı firmalar Vietnam'da reklamcılık faaliyetinde bulunabilmektedirler. Sigara ve alkollü içeceklerin (alkol oranı %15'ten daha az olan içecekler hariç) reklamı yasaktır.

Dijital ve Sosyal Medya Kullanımı

Vietnam'da internet ve akıllı telefon kullanımı yüksek seviyededir. Facebook, Instagram, YouTube ve yerel platformlar olan Zalo gibi sosyal medya araçları, genç tüketicilere ulaşmada etkili kanallardır. Bu nedenle, çevrimiçi tanıtım ve dijital pazarlama stratejileri büyük önem taşır.

Canlı Yayın Satışları (Live Commerce)

Son yıllarda, canlı yayınlar aracılığıyla ürün tanıtımı ve satışı popülerlik kazanmıştır. Bu yöntem, tüketicilere interaktif bir alışveriş deneyimi sunarak satışları artırmada etkili olmaktadır.

Franchising

Bir dağıtım ve pazarlama sistemi olan franchising Vietnam'da son zamanlarda gelişmeye başlamıştır. Özellikle 1 Ocak 2009 tarihinden sonra ülkedeki perakende sektörünün yabancı yatırımcılara açılması, sektördeki büyüme eğilimini artırmıştır. Daha önceleri Vietnam hükümeti tarafından şüphe ile yaklaşılan bu sektör, özellikle ülkedeki yabancı yatırımları çekmesi, yeni teknolojiler getirmesi ve işgücüne yaptığı katkı nedeniyle son zamanlarda hükümet tarafından da önemli oranda destelenmektedir. Sektördeki son yıllarda ortalama büyüme tahmini olarak %15-20 civarındadır.

Franchising sistemi ülkeye ilk kez 1990'lı yıllarda girmiş olup bugün dünyaca  nl  Kentucky Fried Chicken, Starbucks ve Lotteria gibi markaların pazardaki bilinirliği hızla artmaktadır.

31 Mart 2006 tarihli yasal düzenleme ile (No: 35/2006/ND-CP)  lkede franchising ile ilgili yasal altyapı oluşturulmuştur. Bu yasada franchising sözleşmeleri için gerekli şartlar ve franchising ile ilgili yetkili kamusal kurumlar açık bir şekilde belirtilmiştir.

H lihazırda gıda sektöründe yaygın olan franchising sisteminin diğer sektörlerde de hızla gelişeceği tahmin edilmektedir.

Satış Etkileyen Faktörler

Vietnam'ın hızla büyüyen ekonomisi ve artan orta sınıf nüfusu, tüketicilerin harcamalarını olumlu yönde etkilemektedir. Ancak, enflasyon oranları ve döviz kurları gibi makroekonomik göstergeler de tüketicilerin davranışlarını ve satın alma gücünü doğrudan etkiler.

Vietnamlı tüketiciler, geleneksel değerlere bağlılık gösterirken, aynı zamanda modern trendlere de ilgi duyarlar.  r n ve hizmetlerin, yerel kültüre uygunluğu ve toplumsal normlara saygısı, tüketicilerin tercihlerini belirlemede önemli rol oynar.

E-ticaretin yükselişi ve mobil ödeme sistemlerinin yaygınlaşması, alışveriş alışkanlıklarını değiştirmektedir. şirketlerin bu teknolojik trendlere uyum sağlaması, rekabet avantajı elde etmeleri açısından kritiktir.

Vietnam h k metinin ticaret ve yatırım politikaları, ithalat vergileri ve düzenlemeleri, satış stratejilerini doğrudan etkileyebilir. Özellikle belirli ürün grupları için uygulanan kısıtlamalar ve lisans gereklilikleri, pazara giriş stratejilerinde dikkate alınmalıdır.

Hem yerel hem de uluslararası firmaların yoğun rekabeti, pazarda farklılaşmayı zorunlu kılmaktadır.  r n kalitesi, fiyatlandırma stratejileri ve müşteri hizmetleri gibi unsurlar, rekabet avantajı sağlamada belirleyici faktörlerdir.

Vietnam pazarında başarılı bir satış stratejisi geliştirmek için, yerel kültürel dinamikler, tüketicilerin davranışları ve teknolojik trendler dikkate alınmalıdır. İlişki odaklı yaklaşımlar, dijital pazarlama teknikleri ve uyarlanabilir satış stratejileri, bu pazarda etkin sonuçlar elde etmek için önemlidir. Ayrıca, ekonomik göstergeler, yasal düzenlemeler ve rekabet ortamı gibi dışsal faktörlerin de sürekli olarak izlenmesi ve stratejilerin bu doğrultuda güncellenmesi gerekmektedir.

Kamu İhaleleri

Vietnam'da devlet alımları, yüklenici ve tedarikçi seçimlerini düzenleyen İhale Kanunu (No. 22/2023/QH15) ve ilgili mevzuat çerçevesinde yürütülmektedir. Son yıllarda, Vietnam hükümeti kamu alım süreçlerini daha şeffaf ve verimli hale getirmek amacıyla çeşitli yasal düzenlemeler yapmıştır.

İhale Kanunu (No. 22/2023/QH15)

Bu kanun, merkezi alımlar, ilaç ve tıbbi malzeme temini ile kamu ürün ve hizmetlerinin sağlanması gibi konuları kapsayan hükümler içermektedir. Özellikle, merkezi alım süreçlerinin uygulanabilirliği ve kapsamı detaylı olarak belirtilmiştir.

Yönetmelikler ve Kararnameler

İhale Kanunu'na dayanarak çıkarılan Yönetmelik No. 24/2024/ND-CP, yüklenici seçim süreçlerini detaylandırmakta ve elektronik ihale sisteminin kullanımını teşvik etmektedir. Bu yönetmelik, ihale dokümanlarının ve sonuçlarının Vietnam Ulusal E-İhale Sistemi üzerinden yayımlanmasını zorunlu kılmaktadır.

Vietnam'da kamu alım süreçleri, yapılan iyileştirmelere rağmen, hâlâ karmaşık ve çok katmanlı bir karar alma mekanizmasına sahiptir. Maliye Bakanlığı belirli bir proje için fon tahsis etmiş olsa da, ilgili bakanlıklar ve kamu kurumları harcama kararlarında söz sahibi olmaya devam etmektedir. Ayrıca, farklı kurumlar arasında rekabetçi ihaleye tabi tutulması gereken alımlar için uygulanan asgari değerler konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Altyapı gibi yüksek değerli veya önemli sözleşmeler, teklif değerlendirmesi ve seçimi sürecinden geçmekte ve Dünya Bankası, Asya Kalkınma Bankası, UNDP veya ikili resmi kalkınma yardımı (ODA) projeleri hariç, Başbakan veya diğer yetkili kurumlar tarafından onaylanmaktadır.

Devlet ihalelerini kazanmak isteyen yabancı tedarikçilerin, yerel distribütörler ve ilgili devlet kurumlarıyla güçlü iletişim ve iş birliği kurmaları önemlidir. Bu etkileşim, proje planlama aşamasında başlamalı ve ürün veya hizmetlerin proje ihtiyaçlarını nasıl karşılayabileceği konusunda alıcı kurumlara detaylı bilgi sağlanmalıdır. İhale süreçlerinde, tekliflerin değerlendirilmesi ve seçiminden sonra bile fiyat, teknik özellikler, ödeme koşulları ve teminatlar gibi konularda müzakerelerin devam edebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Elektronik İhale Sistemi

İhale duyuruları ve ilgili dokümanlar, Vietnam Ulusal E-İhale Portalı üzerinden yayımlanmaktadır. Yabancı tedarikçilerin bu platformu düzenli olarak takip etmeleri ve güncel bilgilere erişimleri önerilir. İhale davetleri MPI'nın Ulusal E-İhale Portalında resmi olarak duyurulmaktadır.

(<https://muasamcong.mpi.gov.vn/>)

Vietnam'da kamu alım süreçleri, yasal düzenlemelerle iyileştirilmekte olup, şeffaflık ve verimlilik artırılmaya çalışılmaktadır. Ancak, yabancı tedarikçilerin başarılı olabilmesi için yerel dinamikleri anlamaları, ilgili kurumlarla etkin iletişim kurmaları ve ihale süreçlerini dikkatle takip etmeleri gerekmektedir.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Vietnam, 101 milyonluk nüfusuyla ve kişi başına düşen ekilebilir arazi oranının Asya ülkeleri ortalamasının altında olması nedeniyle, tarımsal ürünler ve kaynaklar bakımından önemli zorluklarla karşılaşmaktadır. Buna rağmen, mevcut tarım arazilerini ve kaynaklarını etkin kullanarak, bazı tarım ürünlerinde önemli bir üretici ve ihracatçı konumuna gelmiştir.

2024 yılında, Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık sektörü, 62,4 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre %18,5'lik bir artış göstermiştir .

Tarım

Pirinç: Ekilebilir arazinin büyük bir kısmında pirinç üretimi yapılmaktadır. 2024 yılında, pirinç ihracatı 9 milyon metrik tona ulaşarak 5,7 milyar ABD doları gelir sağlamıştır.

Kahve: Vietnam, dünyanın en büyük kahve üreticilerinden biridir. 2023 yılında, kahve ihracatından yaklaşık 4,8 milyar ABD doları gelir elde edilmiştir .

Diğer Ürünler: Kauçuk, çay, karabiber, kaju fıstığı, soya fasulyesi, şeker kamışı ve muz, Vietnam'ın ürettiği diğer önemli tarım ürünleridir.

Uzun bir sahil şeridine sahip olan Vietnam'da, kıyı balıkçılığı ve su ürünleri yetiştiriciliği gelişmiştir. 2024 yılında, su ürünleri ihracatı 10,07 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir .

Vietnam, tarım sektöründe sürdürülebilirlik ve çevresel etkilerin azaltılması yönünde adımlar atmaktadır. Örneğin, Mekong Deltası'ndaki çiftçiler, metan emisyonlarını azaltmak amacıyla alternatif sulama yöntemleri ve hassas gübreleme teknikleri kullanmaktadır .

Vietnam, sınırlı tarım arazilerine rağmen, etkin kullanım ve stratejik planlamalarla tarım sektöründe önemli başarılar elde etmiştir. Sürdürülebilirlik ve verimlilik odaklı yaklaşımlarla, gelecekte de tarım ürünleri üretimi ve ihracatında güçlü bir konumda olmayı hedeflemektedir.

Vietnam, **kahve, pirinç, deniz ürünleri ve meyve** gibi tarım ürünleri ihracatında dünyanın önde gelen ülkelerinden biridir. Türkiye ise **gıda işleme** konusundaki uzmanlığı ile tanınır. Türkiye, **kurutulmuş meyveler (özellikle incir, kayısı ve üzüm), zeytinyağı ve kuruyemişler** gibi işlenmiş tarım ürünlerinin büyük bir ihracatçısıdır. Ayrıca, Türkiye **tahıl (özellikle buğday ve arpa)** üretiminde dünya liderlerindendir. Aynı zamanda değişen ve çeşitlenen tüketici tercihleri ülkede yetişmeyen yaş meyve sebze için büyüyen bir talep ortaya çıkarmaktadır.

Vietnam ekonomisinde tarımın rolü, iklim değişikliğinin geleneksel tarım üzerindeki etkisi nedeniyle kademeli olarak zarar görmektedir. Ancak, tarım kültürel açıdan önemli olmaya devam etmekte ve Vietnam, beklenen üzere pirinç, kahve ve deniz ürünleri alanında önde giden bir küresel ihracatçı olmaya devam edebilecektir. Hükümet, pirinç tarımına bağımlılığı azaltmaya ve büyük ölçekli tarımsal üretimi genişletmeye yönelik girişimlerini, işleme tekniklerini iyileştirmek ve yeni teknolojileri benimsemek üzerine yoğunlaştırmaktadır. Anılan

abalar, diğ er sektörler için i  gücünü serbest bıraksa da, ürün kategorileri içinde önemli bir çeşitliliği teşvik etmesi beklenmemektedir.

Türkiye'nin **sulama sistemleri, sera teknolojisi ve modern tarım teknikleri** konusundaki deneyimi, Vietnam'ın tarımsal modernizasyon hedeflerini desteklemek için bir fırsat sunmaktadır. Türk uzmanlığı, Vietnam'ın **gıda işleme tesisleri** kurarak daha yüksek değerli pazarlara açılmasına yardımcı olabilir. Hem mal hem hizmet ticareti bakımından dikkate alınması gereken bir sektördür.

Hayvancılık

Vietnam, son yıllarda hayvansal ürün ithalatında önemli bir artış ya amı tır. 2024 yılında Vietnam'ın toplam ithalatı %16,7 artarak 380,76 milyar dolara ulaşmıştır. Bu ithalatın önemli bir kısmını et ürünleri oluşturmaktadır. 2009 yılında kişi başına 33 kg olan yıllık tüketim, 2018 yılında 40 kg'a yükselmiştir. Bu artışın, ülkenin ekonomik büyümesi ve nüfus artışıyla paralel olarak devam etmesi öngörülmektedir.

Gelecekte, Vietnam'ın hayvansal ürün ithalatının artmaya devam etmesi beklenmektedir. Özellikle, Çin'in artan et talebi ve ithalat politikalarındaki değişiklikler, Vietnam'ın ithalat pazarını etkileyebilir. Ayrıca, Vietnam hükümeti, enflasyonu kontrol altında tutmak ve makroekonomik istikrarı sağlamak için önlemler almayı planlamaktadır. Vietnam'ın hayvansal ürün ithalatı pazarı büyümeye devam etmekte ve bu alanda faaliyet gösteren şirketler için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Tavuk ve benzer ürünlerden baktığımızda (poultry) Kümes Hayvanları İthalatı:

Vietnam, son yıllarda tavuk, tavuk ayağı ve yumurta ithalatında da dikkat çekici bir artış ya amı tır.

Tavuk ve Tavuk Ayağı İthalatı:

2022 yılında Vietnam, toplam değeri yaklaşık 322 milyon ABD doları olan kümes hayvanları eti ve ürünleri ithal etmiştir. Bu ithalatın %40'ı, yani 130 milyon ABD doları, Amerika Birleşik Devletleri'nden gerçekleştirilmiştir. Diğ er önemli tedarikçiler arasında Güney Kore (78 milyon ABD doları), Brezilya (70,3 milyon ABD doları), Polonya (25,3 milyon ABD doları) ve Rusya (6,13 milyon ABD doları) bulunmaktadır.

2023 yılında Vietnam'ın kümes hayvanları üretimi yaklaşık 2,3 milyon metrik tona ulaşmıştır. Kişi başına d   en kümes hayvanları tüketimi ise 2023 yılında yaklaşık 17,58 kilogram olarak kaydedilmiştir ve 2029 yılında bu rakamın 20 kilogramı bulması beklenmektedir.

2023 yılının ilk sekiz ayında, Vietnam yaklaşık 2 milyon civciv ithal etmiştir. 2021 yılında bu rakam 3,8 milyon, 2022'de ise 3,4 milyon civarındaydı. İthal edilen civcivlerin büyük bir kısmı etlik piliç olup, geri kalanı yumurta üretimine yöneliktir.

Tavuk ayağı ithalatına dair spesifik verilere ulaşmak zor olsa da, Vietnam'ın bu ürüne olan talebinin yüksek olduğu bilinmektedir. Özellikle Çin ve Hong Kong gibi  lkeler, Vietnam'dan tavuk ayağı ithal eden başlıca pazarlardır.

Yumurta Üretimi ve Tüketimi:

2023 yılında Vietnam'ın toplam yumurta üretimi 19,22 milyar adede ulaşmıştır. Bu, bir önceki yıla göre %5,2'lik bir artışı temsil etmektedir.

Yumurta pazarı gelirinin 2025 yılında 1,48 milyar ABD dolarına ulaşması beklenmektedir. Pazarın 2025-2029 yılları arasında yıllık %8,62'lik bir bileşik büyüme oranı ile büyüyeceği öngörülmektedir.

Üretim ve Talep:

Vietnam'da kişi başına düşen kanatlı hayvan tüketimi 2017 yılında 13 kg iken, 2027 yılında bu rakamın 17 kg'a çıkması beklenmektedir. Bu artış, ülkenin ekonomik büyümesi ve kentleşme oranının yükselmesiyle ilişkilidir.

Yumurta üretimindeki artış, modern üretim tekniklerinin benimsenmesi ve endüstriyel üretime yapılan yatırımlar sayesinde gerçekleşmektedir. Vietnam otoritelerinin açıklamalarına göre yıllık ortalama %5,6'lık bir büyüme oranı ile yumurta üretimi, hem iç talebi karşılamakta hem de ihracat potansiyelini artırmaktadır.

Ancak, Vietnam'da tavuk ve yumurta üretimi gibi tüketimi de artış eğiliminde olup artan talebi karşılamak için ithalat da önemli bir rol oynamaktadır.

Pazar Eğilimleri ve Gelecek Beklentileri:

Vietnam'ın kümes hayvanları üretiminin 2028 yılına kadar 1,41 milyon metrik tona ulaşması ve 2023-2028 yılları arasında yıllık ortalama %2,4'lük bir büyüme göstermesi beklenmektedir. Artan talebi karşılamak için ithalatın da önemli bir rol oynaması öngörülmektedir.

Sonuç olarak, Vietnam'ın kümes hayvanları sektörü, hem üretim kapasitesinin artırılması hem de ithalatın stratejik olarak yönetilmesiyle büyümeye devam etmektedir. Bu durum, sektörde faaliyet gösteren yerli ve yabancı firmalar için çeşitli fırsatlar sunmaktadır.

Helal Ürünler

Vietnam Güneydoğu Asya'nın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri durumundadır. 100 milyona yakın nüfusu ve artan Müslüman topluluğu, helal ürünlere olan talebin hızla büyümesine zemin hazırlamaktadır. **Ayrıca, Vietnam, ASEAN bölgesine erişim için stratejik bir kapı niteliğindedir. Helal sektörüne yatırım yapmanın, ülkemizin bölgedeki ekonomik etkisini artırmasına yardımcı olabileceği öngörülmektedir.**

Vietnam gibi üretim kapasitesi yüksek bir ülke, helal pazarında önemli bir tedarikçi olma potansiyeline sahiptir. Ülkemizin, bu pazara etkin şekilde girerek, Vietnam'ın kaliteli helal ürünler üretmesini destekleyebileceği ve ticari işbirliğini artırabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, Vietnam'da artan tüketici bilinci, helal sertifikalı ürünlere olan talebi artırmaktadır. Ülkemizin helal sertifikasyonu konusundaki tecrübesi ve standartları, Vietnam'ın bu alandaki kapasitesini güçlendirmesine yardımcı olabilecektir.

Buna ilaveten, ülke Müslüman dostu turizmi geliştirmeye yönelik adımlar da atmaktadır. Helal sertifikalı yiyecek, içecek ve konaklama hizmetlerinin mezkur sektörün büyümesini destekleyebileceği düşünülmektedir. Ülkemizin gastronomi ve helal turizm konusundaki

başarısı, Vietnam için önemli bir örnek teşkil ederek, ülke pazarında kalıcı bir yer edinmesini sağlayabileceği öngörülmektedir. Ülkemiz helal standartlarının geliştirilmesinde önemli bir rol oynadığı malumlarıdır. Vietnam konumu itibarıyla bu konuda yine etkin aktörlerden biri olan Malezya ile yakın işbirliği içerisinde ancak gözlemlendiği kadarıyla Suudi Arabistan gibi coğrafi olarak yakın bulunmayan ülkeler de Vietnam ile işbirliği alanlarını helal konusunda genişletmekte, eğitimler düzenlemekte ve karşılıklı teatilerde bulunmaktadır. Bu çerçevede, Vietnam ile yapılacak işbirliklerinin ülkemizin helal pazarındaki önemli rolünü pekiştirebileceği değerlendirilmektedir.

Malumları olduğu üzere, ülkenin helal pazarına verdiği önem Vietnam Uluslararası Helal Konferansı çerçevesinde Başbakan Pham Minh Chinh tarafından da vurgulanmıştır. Başbakan ülkesinin Helal sektörünü geliştirerek küresel ekonomik işbirliği alanında önemli bir yere sahip olunması gerektiğini belirtmiştir. Helal sektörünün Vietnam'ın "yeni ekonomik sütunu" olacağı yalnızca ekonomik kalkınmaya değil, aynı zamanda farklı kültürler arası bir köprü kurarak küresel barış ve uyuma katkı sağladığını ifade etmiştir.

Vietnam, küresel Halal pazarına daha güçlü katılım sağlamak için Vietnam Helal Belgelendirme Kurumu'nu (HALCERT) kurmuştur. Vietnam Standart, Metroloji ve Kalite Kuruluşu (STAMEQ) tarafından tamamlanan beş TCVN simgeli aşağıda sıralanan helal standartları bulunmaktadır.

1. TCVN 21944:2020 – Gıda ve içecek,
2. TCVN 13708:2023 ve TCVN 13709:2023 – Hayvan yemi,
3. TCVN 13710:2023 – Helal hayvan kesimi,
4. TCVN 13888:2023 – Helal ürün, süreç ve hizmet sertifikasyonu yapan kuruluşlar için uygunluk değerlendirme,
5. TCVN 14230:2024 – Müslüman dostu konsepti.

Vietnam'da helal ticaretin önemi, sadece Müslüman topluma hizmet etmekle sınırlı kalmayıp, sağlık ve kalite standartlarına uygun ürünlere yönelik küresel talebi de karşılamasından kaynaklanmaktadır. Vietnam'ın büyüyen helal pazarında önemli bir aktör adayı olduğu ve ülkemizin hem tarihi hem de kültürel bağlarıyla bu sürecin doğal bir ortağı olabileceği değerlendirilmektedir. Kurulan bağların sadece ekonomik fayda sağlamakla kalmayıp, iki ülke arasında güçlü bir diplomatik ve ticari ilişkinin kurulmasına da destek olacağı düşünülmektedir.

Sanayi

Vietnam'ın sanayi ve inşaat sektörü, 2024 yılında ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'na (GSYİH) %37,64 oranında katkıda bulunarak ekonominin en önemli ikinci sektörü olmuştur. Bu oran, 2023 yılındaki %37,58'lik paya kıyasla hafif bir artışı göstermektedir.

2024 yılında Vietnam'ın toplam ihracatı 405,53 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre %14,3'lük bir artış göstermiştir. Bu ihracatın büyük bir kısmı elektronik, akıllı telefon, giyim ve tarım ürünleri gibi sektörlerden gelmiştir.

Sanayi sektöründeki yatırım dağılımına bakıldığında, 2024 yılında işleme ve imalat sanayi, ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırımların (FDI) %66,9'unu çekerek en büyük paya sahip olmuştur.

Vietnam'ın imalat sanayisi geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Elektronik, bilgisayar ve bileşenleri ihracatı 2024 yılında 72,6 milyar ABD dolarına ulaşarak bir önceki yıla göre %26,6'lık bir artış göstermiştir. Telefon ve bileşenleri ihracatı ise 53,9 milyar ABD doları ile %2,9'luk bir büyümeye kaydetmiştir. Makine, ekipman, araçlar ve yedek parçalar ihracatı da 52,3 milyar ABD dolarına ulaşarak %21'lik bir artış göstermiştir.

Tekstil ve hazır giyim sektörü, Vietnam'ın önemli üretim kollarından biri olmaya devam etmektedir. 2024 yılında bu sektör, ihracatta önemli bir paya sahip olmuş ve özellikle ABD ile olan ticari ilişkiler sayesinde büyümesini sürdürmüştür. Ancak, ABD'nin Vietnam'a uyguladığı %46'lık gümrük tarifeleri, sektörün gelecekteki ihracat performansını etkileyebilecek önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Vietnam, hızlı sanayileşme sürecinde yüksek teknoloji ve yenilikçi ürünlere ihtiyaç duymaktadır. Türkiye'nin otomotiv, kimya, makine ve elektronik sektörlerinde inovasyon yaparak bu alanlara yönelik ürün ihracatını artırması mümkün olarak değerlendirilmektedir. Vietnam, Güneydoğu Asya'da önemli bir üretim merkezi haline gelirken Türkiye, otomotiv, elektronik ve makine gibi sektörlerde köklü bir üretim altyapısına sahiptir. Türk şirketleri, Vietnam'ın hızlı büyüyen üretim sektörüne yatırım yaparak maliyet avantajlı iş gücünden ve Güneydoğu Asya'daki stratejik konumundan faydalanabilirler. Aynı şekilde, Vietnamlı işletmeler Türkiye'nin gelişmiş üretim sektörlerinde, özellikle otomotiv, tüketici ürünleri ve tekstil alanlarında, Türk bilgi birikimi ve endüstriyel yeteneklerinden faydalanarak ortaklık fırsatlarını değerlendirebilirler.

Türkiye genellikle Asya pazarlarına makine, kimyasallar, çelik ve tarım ürünleri (kuruyemiş, kuru meyve vb.) ihraç etmektedir. Vietnam'ın endüstriyel büyümesi (EIU: 2025'te %11 sanayi üretim artışı) ve tüketici talebinin yükselmesi (101 milyon nüfus, artan orta sınıf) bu malların pazar potansiyelini yüksek kılmaktadır.

Vietnam'ın en fazla ithalat yaptığı ürün grupları arasında, **elektronik ürünler, bilgisayarlar ve bileşenler** (yaklaşık 88 milyar dolar), **makine ve ekipmanlar** (41.5 milyar dolar), ve **telefonlar ve bileşenler** (yaklaşık 8.7 milyar dolar) ilk sırada yer almakta. Bu ürün grupları, Türkiye'nin Vietnam'a yaptığı ihracat ile örtüşen bazı alanlarda fırsatlar yaratabilir, özellikle **makine ve ekipmanlar, elektronik ürünler, ve kimyasal maddeler** gibi alanlarda.

Türkiye'nin Vietnam'a yaptığı ihracatta öne çıkan ürünler arasında **kimyasal maddeler, makine ve ekipmanlar, kumaşlar** yer almakta. Özellikle **makine ekipmanları ve yedek parçalar** ile **kimyasal maddeler** gibi kalemlerde 2023 yılı itibarıyla artış gözlemlenmektedir. Ayrıca, **demir ve çelik** gibi sektörlerde de ihracatın arttığı görülmektedir (2024'te 1.7 milyon dolara kadar düşse de, 2023'te bu rakam 4.2 milyon dolara kadar çıkmıştır).

Hizmetler

Vietnam'ın hizmet sektörü, 2024 yılında ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'na (GSYİH) %42,36 oranında katkıda bulunarak en büyük sektör konumunu sürdürmüştür. Bu oran, 2023 yılındaki %42,54'lük paya kıyasla hafif bir düşüşü göstermektedir.

2024 yılında hizmet sektörü %7,38 oranında büyüyerek ülkenin genel ekonomik büyümesine önemli katkı sağlamıştır. Bu büyüme, perakende satış, turizm, taşımacılık, posta, telekomünikasyon hizmetleri ve sigortacılık gibi alt sektörlerdeki genişlemeyle desteklenmiştir.

Vietnam'ın ekonomik yapısında hizmet sektörünün payı istikrarlı bir şekilde yüksek seviyelerde kalmaktadır. Bu durum, ülkenin ekonomik büyümesinde hizmet sektörünün önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Vietnam'ın turizm sektörü güçlü bir toparlanma yaşamaktadır. **Uluslararası turist sayısı %43 artış göstermiş** ve en büyük büyüme **Çin (+%141), Güney Kore (+%30) ve Japonya (+%27)** pazarlarında görülmüştür. Kolaylaştırılmış vize politikaları ve altyapı iyileştirmeleri bu büyümeyi desteklemektedir.

Ülkenin teknoloji ve yenilik alanında büyük iş birliği potansiyeli bulunmaktadır. Türkiye'nin büyüyen teknoloji ekosistemi, özellikle **finansal teknoloji (fintech), e-ticaret ve dijital dönüşüm** alanlarında, Vietnam'ın dijital ekonomi olma hedefleri ile uyumludur. İki ülke de **teknoloji transferi, Ar-Ge'de ortak girişimler ve yenilikçi iş birliklerinden** fayda sağlayabilir. Özellikle **yenilenebilir enerji, akıllı üretim ve bilgi teknolojileri** gibi alanlarda iş birliği yapılabilir.

Vietnam'ın bilim ve teknolojiye dayalı sürdürülebilir kalkınma planını çerçevesinde ülkenin sadece AI uygulamalarını benimsemekle kalmamakta, aynı zamanda bu teknolojinin insanlığın geleceği üzerindeki etkilerini de araştırmaktadır. Vietnam'ın, AI araştırma ve eğitim alanında önemli ilerlemeler kaydettiği görülmektedir. Vietnam'ın, 2023'te Oxford Insights'ın hazırladığı AI Hazırlık Endeksi'nde ASEAN içinde 5. sıraya yükseldiği ve 2030'a kadar bölgedeki ilk üç AI lideri arasına girme hedefi bulunmaktadır.

Hükümetin, AI yönetimini insan ve işletme odaklı bir yaklaşımla ele alarak, bireylerin ve kuruluşların haklarını koruyan politikalar geliştirdiği, ülkede 20'den fazla AI laboratuvarı, 50 adet üniversitede AI odaklı ders programları, 3.000'den fazla AI ile ilgili bölüm öğrencisi ve 26 adet AI konusunda uzmanlaşmış üniversite bölümü bulunduğu açıklanmıştır. Bunların yanı sıra, Vietnam'ın, küresel AI araştırmaları sıralamasında 2023'te 29. sırada yer aldı ve son yıllarda 40 büyük araştırma fonu aldığı ifade edilmektedir.

Madencilik

Vietnam, zengin ve çeşitli maden kaynaklarına sahip olup, başlıca madenleri arasında barit, boksit, bizmut, kireç taşı, mermer, kromit, kömür, bakır, doğal gaz, florit, değerli taşlar, altın, grafit, demir, kurşun, manganez, nikel, petrol, fosfat, silis, gümüş, kalay, titanyum, tungsten, çinko ve zirkonyum bulunmaktadır. Özellikle boksit ve nadir toprak elementleri rezervleri açısından dünya çapında önemli bir konuma sahiptir. ABD Jeolojik Araştırmalar Kurumu'nun 2022 verilerine göre, Vietnam yaklaşık 5,8 milyar ton boksit rezervi ile dünya genelinde ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca, yaklaşık 22 milyon ton nadir toprak elementi rezerviyle de dünya genelinde ikinci büyük rezerve sahiptir.

Ülkede çimento, gübre, demir ve demir dışı metaller, petrol, gaz ve tuz gibi temel madenlerin üretim, dağıtım ve ticaretinde birkaç büyük ölçekli kamu kuruluşu faaliyet göstermektedir. Bunun yanı sıra, az sayıda yabancı firma çimento üretimi, altın madenciliği, petrol ve gaz üretimi gibi alanlarda kamu kurumlarıyla ortaklıklar kurarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Vietnam hükümeti, 2021-2030 dönemi ve 2050 vizyonu için maden kaynaklarının araştırılması, işletilmesi, işlenmesi ve kullanımıyla ilgili bir planı onaylamış olup, bu plan kapsamında maden kaynaklarının ekonomik kalkınma ihtiyaçları, çevre koruma ve iklim değişikliğine uyum çerçevesinde etkin ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi hedeflenmektedir.

Doğal Taşlar

Vietnam doğal taş piyasasının 2024 yılındaki tahmini pazar büyüklüğü 750 milyon ile 1.15 milyar USD arasında olup, 2024-29 yılları arasında %5 büyüme oranına sahip olması beklenmektedir. Ülkenin toplam doğal taş rezervi 37.6 milyar m³ olup, bunun %75'ini granit, geri kalanını ise mermer ve diğerleri oluşturmaktadır. Yıllık yurt içi tüketim ise 2023 yılı itibarıyla 5 ile 7 milyon ton aralığında tahmin edilmekte ve bu da 225 ile 300 milyon USD değerine karşılık gelmektedir. Vietnam'daki tahmini doğal taş madenlerinin çoğu Kuzey Orta Kıyı'da (100) ve Güney Orta Kıyı'da (105) bulunurken, sektörde en çok şirkete sahip bölgeler Thanh Hoa, Nghe An (Kuzey Orta Kıyı), Binh Dinh, Khanh Hoa, Phu Yen (Güney Orta Kıyı) ve Dong Nai (Güneydoğu)'dır.

Son ticaret verilerine bakıldığında, doğal taş ihracatı 2023'te 127.624 bin USD değerindeyken, ithalat aynı yıl 211.717 bin USD olarak gerçekleşmiştir. Başlıca ithalat pazarları arasında Hindistan, Çin ve Portekiz öne çıkmaktadır. Vietnam'a doğal taş ithalatında uygulanan MFN tarife oranları GTIP koduna göre %0 ile %20 arasında değişmektedir ve ithal edilen doğal taşlar kalite denetimine tabidir.

Ödeme genellikle havale (üretimden önce %30 peşin) yoluyla yapılırken, teslimat deniz yoluyla yaklaşık 27-31 gün sürmektedir. Türkiye mermerleri Vietnam pazarında güçlü bir konuma sahip olmasına rağmen, Vietnam'la Serbest Ticaret Anlaşması (STA) olan ülkelerin %0 gümrük vergisi avantajı Türk ürünleri için bir zorluk oluşturmaktadır, zira Türk ürünleri (HS 6802) için MFN tarifeleri %12 - %20 arasındadır. Vietnam pazarına girmek için doğrudan yatırım veya dağıtıcı atama gibi yöntemler önerilmekte olup, Vietnam firmalarıyla iletişimde sürekli teyit almanın önemli olduğu belirtilmektedir.

Enerji

2024 yılında Vietnam'ın toplam elektrik üretimi ve ithalatı, bir önceki yıla göre %9,9 artışla 308,73 milyar kWh'ye ulaşmıştır.

Vietnam'ın elektrik üretimi büyük ölçüde %56,9'luk (86,34 milyar kWh) bir paya sahip olan kömürle çalışan termik santrallere dayanmaktadır. Hidroelektrik %18,9 (28,63 milyar kWh), gaz türbinleri %8,6 (13,12 milyar kWh) katkı sağlamıştır. Yenilenebilir enerji kaynakları ise %13,7 (20,73 milyar kWh) elektrik üretimini oluşturmuş olup, bunun içinde güneş enerjisi 13,91 milyar kWh ve rüzgar enerjisi 6,15 milyar kWh üretmiştir.

2024 yılının ilk altı ayında ülkenin elektrik talebinde önemli bir artış yaşanmıştır. Özellikle Haziran ayında günlük en yüksek elektrik tüketimi 1,02 milyar kWh'ye ve en yüksek kapasite 49.533 MW'a ulaşmıştır. Bu değerler, 2023'ün aynı dönemine göre sırasıyla %11,05 ve %7,87'lik bir artışı temsil etmektedir. Sektörel bazda bakıldığında, hane halkının tüketimi %16,07, sanayi ve inşaat sektörünün tüketimi %12,8, ticaret ve hizmetler sektörünün tüketimi %16,58 ve tarım sektörünün tüketimi %14,02 oranında artış göstermiştir.

Vietnam'ın sanayileşme çabaları, kömür tüketiminde belirgin bir artışa neden olmuştur. 2024 yılında ülkenin termal kömür ithalatı %31 artarak 44 milyon metrik tona ulaşmıştır. Bu artış oranı, küresel büyüme oranının (%1) oldukça üzerindedir ve kömürün Vietnam'ın birincil enerji kaynağı olarak önemini vurgulamaktadır.

Yasal ve stratejik alanda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Vietnam Ulusal Meclisi, 30 Kasım 2024'te yeni Elektrik Yasası'nı onaylamış ve bu yasa 1 Şubat 2025'te yürürlüğe girmiştir. Bu yeni yasa, enerji sektörünün gelecekteki yönünü şekillendirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, hükümet Aralık 2024'te Güç Geliştirme Planı VIII (PDP8) Uygulama Planı'nda değişiklikler yapmıştır. Bu planın önemli bir unsuru, Laos'tan elektrik ithalatının başlangıçta 5.000 MW kapasiteyle başlatılması ve uygun koşullar altında 8.000 MW'a kadar genişletilmesidir.

Vietnam, yenilenebilir enerji kapasitesini artırma hedeflerini revize etmiştir. Güneş enerjisi üretim hedefleri üç katına çıkarılmış, ancak 2030 yılı için planlanan 6 GW'lık açık deniz rüzgar enerjisi kapasitesi iptal edilmiştir. Vietnam, hızla artan enerji talebini karşılamak için enerji üretim kapasitesini genişletmeye devam etmektedir. Kömür, enerji üretiminde önemli bir rol oynamaya devam ederken, hükümet yenilenebilir enerji kaynaklarını artırma ve enerji sektörünü daha sürdürülebilir hale getirme çabalarını sürdürmektedir.

Altyapı geliştirme ihtiyacı artan Vietnam, Türkiye'nin inşaat, mühendislik ve proje yönetimindeki uzmanlığı ile uyum göstermektedir. Bu durum, büyük ölçekli altyapı projelerinde iş birliği için verimli bir zemin oluşturur. Yenilenebilir enerji sektöründe ise her iki ülke, güneş, rüzgar ve enerji verimliliği projelerine yoğun yatırımlar yapmaktadır. Bu alanda yeşil teknoloji ve sürdürülebilir enerji çözümleri üzerinde iş birliği potansiyeli oldukça yüksektir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

2024 yılının Ekim ayı itibariyle resmiyeti tamamlanan TurkCham VN (Türkiye Ticaret Odası Vietnam), **Asya bölgesinde kurulan tek resmi Türk ticaret odası** olma özelliği taşımaktadır. Asya gibi büyük ve dinamik bir coğrafyada böyle bir odanın oluşturulması, hem **Vietnam özelinde hem de geniş anlamda Asya pazarına erişim açısından Türkiye için son derece kritik bir adımı temsil etmektedir.**

Asya'da bir ticaret odası kurmanın zorlukları göz önüne alındığında, **TurkCham VN'nin kurulması Türkiye'nin ticari ilişkilerdeki kararlılığını ve etkinliğini ortaya koymaktadır.** Özellikle Asya ülkelerinin karmaşık bürokratik süreçleri ve ticaret politikaları, yabancı odaların bu ülkelerde faaliyete geçmesini zorlaştırmaktadır. Vietnam gibi hızla gelişen bir pazarda resmi bir ticaret odası açmak; sadece Türk şirketleri için yeni iş fırsatları yaratmakla kalmaz, aynı zamanda Türkiye'nin Asya pazarındaki görünürlüğünü artırır ve ticari etkinliğini güçlendirir.

Vietnam, Güneydoğu Asya'daki en dinamik ve hızla büyüyen pazarlardan biridir. Ülkenin güçlü ekonomik büyümesi, genç ve dinamik nüfusu, yatırım teşvikleri ve stratejik coğrafi konumu, küresel ticaret ve iş dünyası için büyük fırsatlar sunmaktadır. Bu nedenle, **Vietnam'daki fuar ve expo'lara katılmak**, Türkiye gibi büyümekte olan ekonomiler için stratejik bir adımdır.

Fuarlar ve ticaret fuarları, işletmelerin **yeni pazarlar keşfetmesi, müşteri ilişkileri kurması ve yerel iş ortakları ile bağlantı kurması** için ideal platformlardır. Özellikle Vietnam'da düzenlenen uluslararası etkinlikler, Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgesindeki ticaret hacmini artırmaya ve yeni iş birlikleri geliştirmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, Vietnam'daki fuarlar, **rakip analizleri yapma, ürünleri sergileme ve marka bilinirliğini artırma** açısından da kritik öneme sahiptir.

Hemen her ülkede olduğu gibi Vietnam'da da yerel gelenekler ve iş yapma biçimleri ticari faaliyetleri etkilemekte, başarılı olmak isteyen yabancı iş insanlarının bu gelenekleri ve iş yapma biçimlerini önceden bilmeleri ticari faaliyetlerinde onlara yardımcı olmaktadır. Bu bakımdan iş insanlarımızın yerel kültürel özellikleri ve özellikle iş yapış biçimleri konusunda bilgi sahibi olmaları onların bu ülke ile olan ticari faaliyetlerinde kolaylıklar sağlayacaktır.

Vietnam yerel iş kültürüne yönelik bazı özellikler aşağıda belirtilmiştir.

Vietnamlı iş insanları yüz yüze görüşmeye oldukça önem vermektedirler ancak ilk görüşmeden sonra ilave ziyaretler, telefon vb. iletişim araçları ile takip işin olumlu sonuçlanması için önem arz etmektedir. Takip edilmeyen yüz yüze ziyaretler sonucunda satış bağlantısı kurulması çok yaygın değildir. Yüz yüze görüşme yapmadan sadece teklif göndererek satış bağlantısı yapmaya çalışmak pek olumlu sonuçlar vermemektedir.

İlk defa Vietnam'a giden iş adamları Vietnamlı iş insanları ile ilk iş görüşmesinden sonra ikinci kere randevu alıp tekrar görüşmelidirler. İkinci buluşmanın dışarıda yapılması örneğin bir iş yemeği şeklinde yapılması daha faydalıdır.

İlk tanışma aşamasında yabancı iş insanlarının bilinen ve tanınan üçüncü bir kişi tarafından takdim edilmeleri Vietnamlı iş insanlarını güven bakımından rahatlatacaktır. Eğer tanıtacak üçüncü bir kişi yoksa bu durumda ilk tanışma aşamasında yabancı iş insanı karşı taraf ile ne için görüşmek istediğini ve maksadını açıkça anlatmalı, karşı tarafı rahatlatmalıdır.

İş görüşmelerine başlama ve sonuçlandırma genelde ziyaretçi tarafından yapılır.

Vietnam’da isimlerde sırasıyla soyadı, orta isim ve kişilerin verilen ismi gelmektedir. Örneğin Mr. Nguyen Anh Quang isminde Nguyen soyadı, Anh ikinci adı ve Quang kişiye verilen asıl isimdir. Kişilere hitap ederken asıl ismi ile hitap edilir.

Yerel iş insanları ile iş görüşmesi yapılırken iş görüşmesi bir yabancı dille yapılsa da yabancı iş insanlarının yanında bir tercüman bulundurması faydalı olacaktır. Böylece verilmek istenen mesaj net ve anlaşılır bir şekilde karşı tarafa iletebilir zira anlayış farkından yabancı iş insanının vermek istediği mesaj yerel ortakları tarafından farklı anlaşılabilir.

İş görüşmeleri sonunda sözlü mutabakatın mutlaka yazılı hale getirilmesi ve kayıt altına alınması gerekir.

Yerel iş insanları ile kişisel ilişki kurulurken onlarla yakından ilgilenmek, onların sıkıntıları ve zorlukları hakkında konuşmak olumlu bir imaj verecektir.

Yerel iş insanları başlangıçta işin esası ile ilgili konular ve ana müzakerelere önem vermekte ancak işin detaylarına sıra gelince ilgisiz kalmaktadırlar.

Yerel iş insanları ticaret politikaları ve ithalat düzenlemeleri ile ilgili fazla bilgi sahibi değildir ve bu konulara başlangıçta dikkat etmemektedirler. Aynı şekilde ithalat ile ilgili yeni düzenlemeler yapıldığında bu konularda iş yaptıkları yabancı iş insanlarına doğru ve zamanında bilgi verememektedirler. Bu nedenle Vietnam ile iş yapan iş insanlarımızın bu konudaki yasal değişiklikleri ya da düzenlemeleri kendilerinin takip etmelerinde fayda vardır.

Yerel iş insanları aynı anda farklı iş kollarında ticari faaliyette bulunabilirler. Bu bakımdan yabancıların ilgili olduğu alana gerekli ilgi göstermeyebilirler. Örneğin gıda perakende sektöründe faaliyette bulunan bir iş insanı aynı zamanda emlakçılık, araba kiralama vb., birbirleri ile bağlantılı olmayan sektörlerde faaliyette bulunabilir. Bu durumda yabancıların ortak oldukları sektör ya da faaliyet alanı daha az karlı ise diğer sektörlerle yoğunlaşmış o alanda daha az çaba gösterebilirler.

Para Kullanımı

Vietnam 2005 yılında IMF ile yaptığı anlaşmaya göre; IMF izni olmadan ödemelerde ve uluslararası para transferlerine herhangi bir kısıtlamaya gitmeme, ayrımcı mali düzenlemeler ve çoklu döviz kuru uygulaması yapmama konusunda taahhütte bulunmuştur. İhracat ve ithalat ile ilgili para transferleri, borç ve krediler, net yatırım gelirleri, borç kredi faizleri, banka kredileri vb. bütün para transferleri serbestçe yapılabilir.

Yabancı firmalar ve bireyler tarafından elde edilen karlar serbestçe yurtdışına çıkarılabilmekte, gelirler Vietnam Dong'u (VND) olarak elde edilmişse yabancılar bu gelirleri serbestçe yabancı paraya çevirebilmektedir. Ülkede yapılacak dolaylı yatırımlar VND ile yapılmak zorundadır. Ayrıca bu alanda yapılacak para transferleri yetkili kredi kurumları aracılığı ile yapılmak zorundadır.

Genel kural olarak Vietnam içindeki tüm para transferleri VND olarak yapılmak zorunda olup bunun bazı istisnaları vardır. Yerli veya yabancı bir kişi Vietnam'a giriş ve çıkış esnasında üzerinde bulunan yabancı para, VND, seyahat çeki, altın tutarı 5.000 USD'den fazla ise bunu gümrükte deklare etmek zorundadır. Bu miktardan fazla miktarların yurtdışına çıkarılması için yetkili bir kredi kurumundan ya da Merkez Bankasından önceden izin alınması gerekir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

Vietnam'a girişte Umuma Mahsus (bordo) Pasaport hamilleri vizeye tabi iken Diplomatik (siyah), Hizmet (gri) ve Hususi (yeşil) Pasaport hamilleri 90 güne kadar vizeden muaftır. Umuma Mahsus Pasaport hamilleri ise vizeye tabidir. Vatandaşlarımız Vietnam vizelerini Vietnam Göç İdaresi'nin (<https://evisa.immigration.gov.vn/>) adresinden elektronik olarak alabilmektedir. (<https://www.mfa.gov.tr/vietnam-seyahat-edecek-turk-vatandaslarinin-dikkatine.tr.mfa>)

Öte yandan Vietnam'a seyahat planı yapmadan önce vize vb. koşullara dair Vietnam'ın Ankara Büyükelçiliği ile temasa geçilmesinin, ileride oluşabilecek sorunların önlenmesi bağlamında faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

2025 yılı için geçerli resmi tatiller aşağıda yer almaktadır. Özellikle Tet Bayramı Vietnam kültüründe çok önemli bir yere sahiptir. Tet dahil bazı tatiller ay takvimine göre belirlendiğinden tatilin zamanı yıldan yıla değişebilmektedir. Ayrıca resmi tatilin hafta sonuna denk gelmesi halinde hükümet kararıyla hafta sonunun takip eden iş günü veya günleri tatil ilan edilebilmektedir.

Yılbaşı	1 Ocak
Vietnam Yılı (Lunar New Year) (Têt Bayramı)	25 Ocak-2 Şubat
Hung Kralları Anma Günü	7 Nisan
Birleşme Günü	30 Nisan
İşçi Bayramı	1 Mayıs
Ulusal Gün	2-3 Eylül

Hafta içi çalışma saatleri sabah 8:00-12:00, öğleden sonra ise 13:30-17:30 arasındadır. Cumartesi günleri çalışılan işyerlerinde çalışma saati 8:00'da başlamakta, 11:30'da sona ermektedir.

Vietnam, tropikal bir iklimle sahip ve ülkenin kuzey, orta ve güney bölgeleri arasında hava

koşulları farklılık gösterebilmektedir. Seyahat ve iş görüşmeleri için **Kasım-Nisan ayları** arasındaki serin ve kuru sezon da daha sonrası için düşünülebilecek seçeneklerdendir. Bunun yanı sıra, **Ocak-Mart** dönemi daha serin ve seyahat için elverişli olduğu da göz önünde bulundurulabilir. İthalatçılar ve perakendecilerin genellikle yılın başlarında (Mart-Mayıs) veya yıl sonuna doğru (Eylül-Kasım) yeni ürün lansmanları veya tedarikçi değişikliklerini planladıkları gözlemlenmiştir.

Ancak **Tet (Ay Yeni Yılı)** tatili (Ocak sonu veya Şubat başı), iş faaliyetlerini geçici olarak durdurabilmektedir.

Ticaret heyeti için yer olarak **Ho Chi Minh Şehri**, Vietnam'ın ticaret merkezi olmasından, güçlü altyapıya sahip bulunmasından ve birçok iş adamının bu şehir ve çevresinde yerleşik olmasından dolayı düşünülebilecektir. Ama **Hanoi**, Başkent olarak ve önemli alıcı ve distribütörlerle bağlantı kurma fırsatı sunduğundan yapılan B2B eşleşmelerinin ağırlığına göre karar verilmesinde fayda görülmektedir.

Yerel Saat

Vietnam ICT (Indochina Time Zone) zaman diliminde yer aldığından (UTC+7) ülkemiz ile arasında 4 saat fark vardır. Örneğin Türkiye'de saat 08:00 iken Vietnam'da saat 12:00'dir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Ülkenin karmaşık yasal süreçleri nedeniyle, Vietnam'da bir şirket kurarken profesyonel yardım alınması tavsiye edilir. Bir profesyonel, şirketlere kuruluş sürecinde rehberlik edebilir ve kilit pozisyonların rol ve sorumluluklarını anlamalarına yardımcı olabilir. Bu, şirketinizin başarıya ulaşmak üzere kurulmasına yardımcı olacaktır.

Limited Şirket:

Bunlardan ilki sınırlı sorumlu (limited) şirket olup Vietnam Şirketler Yasası kapsamında kayıtlı 1 ila 50 üyeli (tek üyeli limited şirket veya çok üyeli limited şirket), sorumlulukları sermaye miktarıyla sınırlı bir ticari işletmedir.

Hissedarlarından ayrı bir tüzel kişiliktir, yani sahiplerin yükümlülükleri yalnızca şirketin tüzüğünde yazılı şirket varlıkları ile sınırlıdır, ancak kişisel varlıkları korunur.

Limited şirket tamamen veya kısmen yabancı şahıs ve şirketlere ait olabilir. Bu tür bir ticari kuruluşun ticari faaliyetlerini yürüttüğü sektör için bir lisans alması ve Vietnam'da ikamet eden bir yasal temsilcisine sahip olması gerekir.

Lisansın şirketin tescilinden önce veya sonra alınabileceğini bilmek önemlidir. Onaylandıktan sonra işyeri sicil belgesinin alınmasından itibaren 90 gün içinde hissedarlar sermaye katkı paylarını tamamlamak zorundadır.

Anonim Şirket:

Bu tip şirkette hisselerin aboneliği ile anonim şirket kurulur. Limited şirketten en büyük farkı, bir anonim şirketin halka hisse ihraç etmesine ve borsalarda işlem görmesine izin verilmesidir. Anonim şirketin kurucu sermayesi paylara bölünmüştür ve her hissedarın sahip olduğu hisseler şirkete koydukları sermaye tutarına karşılık gelir.

Bir limited şirkete benzer şekilde, bir anonim şirket de tamamen veya kısmen yabancı şahıs veya şirketlere ait olabilir. Asgari hissedar sayısı üçtür ve maksimum sayı yoktur.

Bu tür bir kuruluş için, hissedarların, yasaların yasakladığı belirli durumlar dışında, hisselerini serbestçe devretmelerine izin verilir.

Anonim Ortaklık:

Vietnam'da bir iş kurmak ve birlikte kar elde etmek isteyen iki veya daha fazla kişi olduğunda, ticari varlıkları olarak bir anonim ortaklığı seçebilirler. Anonim bir ortaklıkta ortakların kişisel varlıklarının korunması yoktur. Sonuç olarak, bir ortağın eylemleri tüm ortaklığı etkileyecektir.

Şahıs Şirketi:

Ortaklarının sorumlulukları sınırsız olup tüzel kişiliğe sahip şirketlerdir. Şahıs şirketleri tek kişi tarafından ya da az sayıda ortak ile kurulabilen ve genellikle ortaklığın zor devredilebildiği şirket türüdür.

Şube ve Temsilcilik Açmak:

Şirket kurulumundan farklı olarak, şube lisansı veya temsilcilik ofisi lisansı için başvurular kural olarak Vietnam Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilmektedir. Ancak bazı alanda farklı otoriteler de lisans verme konusunda yetkilidir. (Bankacılık lisansı için Vietnam Merkez Bankası, yabancı hukuk büroları için Adalet Bakanlığı gibi)

Yabancı firmaların Vietnam'da şube / temsilcilik ofisi açması ve yönetmesi Ticaret Kanunu ve bu kanun kapsamında çıkarılan 07/2016/ND-CP sayılı Kararname ile düzenlenmiştir.

Bir temsilcilik ofisi, Vietnam pazarını daha iyi anlamak isteyen şirketler için düşük maliyetli bir giriş imkanı sunar. Bu nedenle, bu seçenek Vietnam pazarına ilk kez girenler için en yaygın olanlardan biridir ve genellikle ülke içinde daha büyük bir varlığın öncüsüdür. Şu anda, temsilcilik ofisinin aşağıdaki faaliyetlerde bulunmasına izin verilmektedir:

- Pazar araştırması yapmak;
- Ana şirketi için bir irtibat ofisi olarak hareket etmek; ve
- Daha sonraki aşamalarda işe yol açan toplantılar ve diğer faaliyetlerle genel merkezinin faaliyetlerini tanıtmak.

Vietnam yasaları şu anda temsilcilik ofisi için gerekli sermayeyi belirtmemekte veya belirli sermaye gereksinimleri dayatmamaktadır; ancak, kendi ülkelerinde en az bir yıldır faaliyet gösteriyor olmaları gerekmektedir. Temsilcilik ofisi altı ila sekiz hafta içinde kurulabilir.

Temsilcilik ofisi yalnızca beş yıl geçerlidir, ancak şirketin gerekli gördüğü kadar çok kez uzatılabilir, ancak temsilcilik ofisinin toplam varoluş süresi şirketin Kuruluş Belgesi'ndeki veya eşdeğeriindeki (varsa) geçerlilik süresini aşmamalıdır.

Bir şube ofisi, ana şirketinin iş kapsamı dahilinde Vietnam'da ticari faaliyetlerde bulunabilir. Bir şube ofisi kurmak için, bir ana şirketin kendi ülkesinde en az beş yıldır iş yapıyor olması gerekmektedir. Şube ofisi finans ve bankacılık gibi belirli hizmet işletmeleri türleriyle sınırlıdır. Hükümet, şube ofisi şeklinde kurulabilecek tüm hizmet işletmeleri türlerini listeler. Şube ofisi doğrudan personel alabilir, ana şirket ile Vietnamlı şirketler arasında sözleşme yapmayı kolaylaştırır ve bir irtibat ofisine benzer şekilde hizmet verebilir. Şube ofisi aşağıdaki faaliyetlerde bulunmasına izin verilmektedir:

- Ofis alanı kiralamak;
- Operasyonlar için gerekli ekipman ve tesisleri kiralamak veya satın almak;
- Yerel ve yabancı çalışanları işe almak;
- Karlari yurt dışına transfer etmek;
- Lisanslamaya göre mal ve ticari faaliyetleri satın almak ve satmak; ve
- Ana şirketi temsil etmek üzere muhasebe, pazarlama ve İK departmanları kurmak.

Şube ofisinin bir kuruluş lisansı alması ve şube ofisi adının bulunduğu bir mührü olması gerekecektir.

Yabancı şirketler kendi ülkelerinden bir yönetici atayabilirler. Bu çalışanın Vietnam'da çalışmak

için çalışma izni alması gerekmektedir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, şirket tüm belgeleri sunduktan sonra şube ofisinin kaydını onaylar ve bu süreç yaklaşık 20 iş günü sürer.

Şirket Kurma Prosedürü

Vietnam’da Planlama ve Yatırım Bakanlığından izin almak suretiyle (mevcut kanunda yasaklanmış sektörler dışında) yatırım amaçlı ve sermayesinin tamamı veya bir bölümü yabancılara ait olan firma kurulabilmektedir. Vietnam hükümeti, tamamen yabancı sermayeli işletmelere izin vermektedir. Yürütülecek ticari faaliyetlere göre hesaplanan sermaye gereksinimleri bulunmaktadır. Bu işletmeler aşağıdaki yapı altında faaliyet gösterebilirler:

Anonim şirketlerin kurulduklarında en az üç kurucu ortağı olmalıdır. Bunlar, belirli bir yatırımcının gereksinimlerine bağlı olarak bireyler veya şirketler olabilir.

Bir tamamen yabancı sermayeli işletmenin kuruluş süresi ortalama iki ila dört ay arasında değişmektedir.

01 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren Yatırım Kanunu ve İşletme Kanunu gerek Vietnamlı gerekse yabancı girişimcilere daha özgür iş yapma prensibi üzerine oluşturulmuştur. Yatırım Kanunu Vietnam’daki yatırım projelerinin gerekliliklerini, şartlarını ve limitlerini ortaya koyarken, İşletme Kanunu ise bu projelerin kuruluşlarına, yönetim organizasyonlarına ve tasfiyelerine ilişkin hükümler içermektedir.

Bu yasalar, uluslararası uygulamalarla uyumlu, şirket kurulumlarının ve kayıt işlemlerinin daha kolay yapılmasını amaçlayan ve hem yerel hem de yabancı sermayeli yatırımların Vietnam’da daha kolay işletilmesini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.

Yatırım Yasasına göre yerel ve yabancı girişimler arasında prosedürel anlamda çok büyük farklılık bulunmamakta olup, en dikkat çekici farklılık ise istisnasız her girişimin almak zorunda olduğu İş Kayıt Sertifikası (Business Registration Certificate) yanı sıra yabancı yatırımcıların Yatırım Kayıt Sertifikası (Investment Registration Certificate) alma zorunluluğunun bulunmasıdır.

Yetkili mercilere başvuru yapılmadan önce yatırım projesinin fizibilite çalışmasının yapılması, firma tüzüğü’nün hazırlanması ve yatırımcının yasal/finansal durumunu gösterir belgelerin bulundurulması gerekmektedir.

Vietnam’ın 7 ayrı bölgesindeki şirket kurma prosedürlerinin adım adım açıklandığı, ilgili kurumların iletişim bilgilerinin ve doldurulması gereken formlar ile benzeri dokümanların yer aldığı Planlama ve Yatırım Bakanlığınca hazırlanan elektronik portal incelenmelidir. (<https://vietnam.eregulations.org>)

Bir kamu özel ortaklığı (PPP), önemli altyapı projelerinin tamamlanması için yabancı veya yerli bir işletme ile hükümet arasındaki bir ortaklığı içerir. Vietnamlı yetkililer, devlet teşebbüslerinin azalan rolü, artan nüfus ve artan şehirleşmenin yarattığı boşlukları

doldurmanın bir yolu olarak çeşitli altyapı projeleri için aktif bir şekilde PPP'leri takip etmektedir. Sekiz tür PPP bulunmaktadır: Yap-Devret-İşlet, Yap-Devret Yap-İşlet-Devret, Yap-Sahip Ol-İşlet, Yap-Devret-Kirala Yap-Kirala-Devret, İşlet-Yönet ve Başbakan tarafından kararlaştırılan karma sözleşmeler.

VIETNAM'DA TAMAMEN YABANCI SERMAYELİ BİR ŞİRKET KURULUŞ SÜRECİ TAKVİMİ (*)

Aşama	Süre
Temel bilgi toplama	07 iş günü
Şirket mühürlerini hazırlama	02 iş günü
Banka hesaplarını açma	Bankanın KYC'sine bağlı
Sermaye enjeksiyonu	ERC alındıktan sonra 90 gün içinde
Ön Lisanslama	1.5 - 3 ay
Lisanslama Sonrası	2 - 3+ ay

(*) Prosedür standart projeler için geçerlidir. Daha karmaşık olanlar, ön onay veya alt lisanslar gerektiğinde daha uzun bir zaman dilimi yaşayabilir.*

Şirket Feshi:

Firmanın feshine karar verilmesi durumunda, öncelikle firma bilgileri ile birlikte fesih nedenlerini belirten bir belge hazırlanması gerekmektedir. Bu belge hakları ve yükümlülükleri bulunan ilgili tüm kurum ve firmalara bildirilmeli ve aynı zamanda fesih bildirimi üst üste üç kere olmak üzere ulusal basında yayınlatılmalıdır.

Bu işlemleri takiben, şirket varlıkları likite çevrilerek borçlar ve yükümlülükleri yerine getirilmeli, ihracat-ithalat vergi numarasına sahip olunması durumunda Gümrük İdaresine başvurarak ihracat-ithalat vergi numarası ve Vergi Dairesine başvurularak vergi numarası kayıttan düşürülmelidir. Daha sonra firmaya ait banka hesapları kapatılmalı ve firma mührü iptal ettirilmelidir. Ayrıca, firma çalışanlarının sözleşmelerinde belirlenen bir süre yoksa 45 gün önceden, 12-36 ay süreli sözleşmelerde ise 30 gün önceden çalışanlara bildirim yapmalı ve çalışanların sosyal güvenlik primlerini yatırmalıdır.

Son olarak, firma yetkililerince firmanın feshi ile ilgili yukarıda sıralanan işlemlere ilişkin tüm belgeleri firmanın faaliyet gösterdiği şehirdeki Planlama ve Yatırım Departmanına sunulmalıdır. Vietnam'da şirket feshi, şirket kurulumuna göre daha zor bir işlem olmasının yanı sıra çok daha uzun bir zaman almaktadır.

Sigorta

Vietnam'da çalışanlar için, işveren tarafından %21,5 ve çalışan tarafından %10,5 olmak üzere toplamda %32 oranında sigorta primi ödenmektedir. Vietnam'da çalışanlar için ödenmesi gereken sigorta primleri konusundaki güncel oranlar aşağıda yer alan tabloda sunulmuştur.

	İşveren Payı (%)	Çalışan Payı (%)	Toplam (%)
Sosyal Sigorta Primi	17,5	8	25,5
Sağlık Sigortası Primi		1,5	4,5
İşsizlik Sigortası Primi	1	1	2
Toplam	21,5	10,5	32

Bu oranlar, çalışanların aylık brüt maaşları üzerinden hesaplanmaktadır. Sosyal sigorta ve sağlık sigortası primleri için maaş tavanı, temel asgari ücretin 20 katı olarak belirlenmiştir. İşsizlik sigortası primleri için ise bölgesel asgari ücretin 20 katı tavan olarak uygulanmaktadır. Bu ödemelerin yanı sıra, sendikalara (trade unions) üye olan çalışanlar için işveren tarafından %2 ve işçi tarafından %1 oranında olmak üzere toplamda %3 oranında ek ödeme yapılması gerekmektedir. Yani, sendika fonu için işverenler, çalışanların maaşlarının %2'si oranında ek bir ödeme yapmaktadır. Bu ödeme, işyerinde sendika bulunup bulunmadığına bakılmaksızın yapılmaktadır.

Bankacılık Mevzuatı

Vietnam bankacılık sektörü, küresel ve bölgesel seviyede bakıldığında sermaye yeterliliği açısından oldukça zayıftır. Bu sebeple bankalar sermaye yapılarını güçlendirmek ve kredi olanaklarını artırmak için hükümetin desteğine ihtiyaç duymaktadır.

Vietnam bankacılık sektörü, son yıllarda sermaye yeterliliği ve yabancı yatırımcıların katılımı açısından önemli gelişmeler yaşamıştır. 2024 yılının ilk yarısında, Vietnam bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği rasyosu (CAR) yaklaşık %12 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, pandemi öncesi seviyelere ulaşarak sektörün finansal sağlamlığını göstermektedir.

Vietnam hükümeti, bankacılık sektörüne yabancı yatırımları artırmak amacıyla bazı düzenlemeler yapmıştır. 19 Mayıs 2025 tarihinde yürürlüğe girecek olan yeni düzenlemeye göre, belirli yerli bankalarda yabancı sahiplik sınırı %30'dan %49'a çıkarılmıştır. Bu adım, doğrudan yabancı yatırımları çekmeyi ve bankacılık sektörünü güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Vietnam'daki bankacılık sektörü, dört büyük kamu bankası tarafından yönlendirilmektedir:

- **BIDV (Bank for Investment and Development of Vietnam)**
- **Agribank (Vietnam Bank for Agriculture and Rural Development)**
- **Vietcombank (Bank for Foreign Trade of Vietnam)**
- **Vietinbank (Vietnam Bank for Industry and Trade)**

Ayrıca, ülkede yabancı bankalara ait 50 şube ve yaklaşık 16 finans firması bulunmaktadır. Özel sektör bankaları arasında ise **VPBank (Vietnam Prosperity Bank)** ve **Techcombank** öne çıkmaktadır. Tüm bankacılık sektörü, Vietnam Devlet Bankası (State Bank of Vietnam - SBV) tarafından düzenlenmekte ve denetlenmektedir. Son yıllara kadar yabancı bankaların ülkedeki bankacılık faaliyetleri sermaye sahipliği bakımından %30 ile sınırlandırılmıştı. Ancak DTÖ anlaşmasından sonra 2008 yılında yapılan yeni düzenlemeler ile sermaye bakımından tamamen yabancılara ait bankalar ya da yabancı bankalara ait kurumlar kurulabilmektedir. Yabancı bankalar ülkede sadece kendi şube ya da yan kurumlarını açmakla kalmamakta aynı zamanda yerli banka ve finans kurumlarına yatırım da yapmaktadırlar.

Vietnam'da iki ana borsa bulunmaktadır:

- **Ho Chi Minh Borsası (HOSE):** Ülkenin güneyinde yer alır ve büyük ölçekli şirketlerin hisselerinin işlem gördüğü ana borsadır.

- **Hanoi Borsası (HNX):** Başkent Hanoi'de bulunur ve daha küçük ölçekli şirketlerin hisseleri ile devlet tahvillerinin işlem gördüğü bir platformdur.

Her iki borsa da Vietnam Menkul Kıymetler Borsası (VNX) çatısı altında faaliyet göstermektedir. 2025 yılında, Kore Borsası (KRX) ile işbirliği içinde geliştirilen yeni bir ticaret sisteminin devreye alınması planlanmaktadır. Bu sistem, Vietnam'ın menkul kıymetler piyasasının modernizasyonunu ve etkinliğini artırmayı hedeflemektedir.

Vietnam bankacılık ve finans sektörü, yapılan reformlar ve yabancı yatırımcıların artan ilgisiyle birlikte, bölgedeki diğer piyasalara kıyasla rekabet gücünü artırma yolunda ilerlemektedir.

Vizeler, Çalışma ve Oturma İzinleri

Vize:

Vietnam'a girişte Umuma Mahsus (bordo) Pasaport hamilleri vizeye tabi iken Diplomatik (siyah), Hizmet (gri) ve Hususi (yeşil) Pasaport hamilleri 90 güne kadar vizeden muaftır. Umuma Mahsus Pasaport hamilleri ise vizeye tabidir. Vatandaşlarımız Vietnam vizelerini Vietnam Göç İdaresi'nin (<https://evisa.immigration.gov.vn/>) adresinden elektronik olarak alabilmektedir. (<https://www.mfa.gov.tr/vietnam-seyahat-edecek-turk-vatandaslarinin-dikkatine.tr.mfa>)

Öte yandan Vietnam'a seyahat planı yapmadan önce vize vb. koşullara dair Vietnam'ın Ankara Büyükelçiliği ile temasa geçilmesinin, ileride oluşabilecek sorunların önlenmesi bağlamında faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Çalışma izni:

Vietnam'da üç aydan uzun süreli çalışmayı planlayan yabancı uyrukluların çalışma izni alması zorunludur. Başvuru süreci şu şekildedir:

1. **İşverenin Yabancı İşçi İstihdamı Onayı Alması:** İşveren, yabancı işçi çalıştırma ihtiyacını, pozisyonun başlamasından en az 15 gün önce ilgili makamlara bildirmelidir.
2. **İşverenin Çalışma İzni Başvurusu Yapması:** İşveren, yabancı çalışanın işe başlamasından en az 15 iş günü önce çalışma izni başvurusunu yetkili makamlara sunmalıdır.

Çalışma İzni İçin Gerekli Şartlar:

- **Yaş:** Başvuru sahibinin 18 yaşından büyük olması gerekmektedir.
 - **Sağlık Durumu:** İşin gerektirdiği sağlık şartlarını karşılamak.
 - **Mesleki Yeterlilik:** Yönetici, uzman veya teknisyen pozisyonları için uygun eğitim ve deneyime sahip olmak.
 - **Adli Sicil Kaydı:** Temiz bir adli sicil kaydına sahip olmak.
- Çalışma izni, en fazla 2 yıl süreyle verilir ve yalnızca bir kez 2 yıla kadar uzatılabilir.

Geçici Oturma İzni:

Vietnam'da uzun süreli ikamet etmek isteyen yabancı uyruklular, **Geçici Oturma İzni (Temporary Residence Card - TRC)** başvurusunda bulunabilirler. En az 1 yıl çalışma izni

bulunan yabancılar ile üst düzey yöneticilere verilen bu kart için başvurular Kamu Güvenliği Bakanlığına bağlı Göç birimine yapılmalıdır. Geçici oturma izni, 1 ila 5 yıl arasında geçerlidir ve süresi, pasaportun geçerlilik süresinden en az 30 gün kısa olmalıdır.

Kart sahibi kişiler, Vietnam'a giriş ve çıkışta vizeye ihtiyaç duymamaktadır. Başvuru süreci ve gereklilikler aşağıdaki gibidir:

- **Başvuru Formları:** NA6 ve NA8 formları doldurulmalıdır.
- **Pasaport:** Başvuru sahibinin pasaportu, geçerlilik süresi en az 13 ay olmalıdır.
- **Fotoğraf:** 3x4 cm boyutlarında 2 adet vesikalık fotoğraf.
- **Çalışma İzni:** Geçerli bir çalışma izninin noter tasdikli kopyası.
- **İkamet Belgesi:** Yerel polis makamlarından alınmış ikametgah belgesi.

Başvuru Ücreti:

- 2 yıla kadar geçerli kartlar için 145 ABD doları.
- 2 yıldan 5 yıla kadar geçerli kartlar için 155 ABD doları.

Başvurular, Vietnam Kamu Güvenliği Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi'ne yapılmalıdır. Başvurunun sonuçlanma süresi yaklaşık 5 iş günüdür.

Vietnam'da çalışma ve ikamet izni süreçlerinde resmi makamlardan en güncel bilgileri teyit edilmesi önerilmektedir.

Kaynak: T.C. Hanoi Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği